

ادبیات عمومی و خبری

هفته‌لق سیاسی، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۱۲ ربیع الاول ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۴ کانون اول ۱۳۳۲ نومرو ۱۰

قادیلر منر و حریت

« بجران اجتماعیمز » عنوانله جمماً کوچک، لکن احتوا ایتدیکی مواد نقطه نظرندن زیاده‌سیله مهم و مفید بر اثر انتشار ایتدی . بو رساله‌نک پیش نظر مناقشه‌یه قویدینی مسائلدن بر قاجی بوندن بر قاج گون اول [اقدام] ک باش مقاله‌لرنده تحلیل ایدلش ایدی . کتابچه‌نک اک دوشوندریجی مباحثندن بری ده حریت نسویه‌یه تعلق ایدیور . بو فصل بر طاقم یکی - بلکه اکثریتک هنوز آکله‌یه‌میه‌جی - عمده‌لری محتویدر . مسئله زیاده‌سیله اهمیتلی و طوغریدن طوغری‌یه حیاته متعلق اولدینی ایچون شمذیلک آنی بالالترام مؤاخذه و تجمیل ایتیوب یالکز اجمال ایده‌جکیز .

مؤلف نجیب قادیلرک مدنی و اجتماعی روللرینی قید و تثبیت ایدیور : « هر شیئک بر عنصر متمدن اولقی خصلت و استعدادینی حائز بولمنسه نظراً ، قادیلرک ده اهمیت فوق‌العاده‌ینی حائز بر عنصر متمدن اولدقلرینه هیچ بر صورتله اعتراض ایدیله منر . اوت ! قادین ، آله بر عنصر در . بونک مدنیتده بر موقع مخصوصی وارددر . بر قافله دیورکه قادین وظیفه تمدینه‌سنی ایفا ایده‌بیلک ایچون خریته محتاجدر . بو حریتی ویرلم ، اوده دینی ایفا ایتسون . محرر حکیم بو فکری بکنمیور . حتی قادیلر طرفندن وقوعبولان تسأل حریتی انحطاط اجتماعیمزک اک مهلاک تجلیاتندن بری عدایدیور . اولاً تستردن قور تولقی ؛ ثانیاً احراز سرآزادکی ایله غرب قادیلرکی یاشامق ؛ ثالثاً صورت متادیه‌ده آرکک ایله مناسباتده بولونمق جمله‌لریله قابل خلاصه اولان مطالبدن ، مؤلف حضرتلرینک قیدنجه شو نتیجه‌لر چیقمشدر : ۱ -) زوجنه‌نک ، زوجک صفت آمریتنی ؛ ۲ -) غیر متأهالرکده ابونک صفت وصایتلرینی طایماملری . بوافکاره ، بر طاقم رجالکده طرفدار اولدقلرینی مصنف قید ایدیور و دیورکه : « بویله بر ذهنیته فریفته اولان آرککار ، غایه‌یجه اتخاذ ایتدکاری غرب مدنیتک ، هیئت اجتماعیه غربیه‌ده قادیلرک حائز اولدقلری فائزیت موقعیه ایله حریت مطلقه‌دن متولد اولدیغنه قانع بولونیورلر . » بو قناعت رساله‌ده قطعیتله رد ایدیلیور : « اکر - پیوریلیور -

رومانیایی زیارت ایتش اولانلر، الیوم اوچدکاری یرلری کوجلاکله طانیه بیله جکلردر. ظن ایدیه جکلردر که قارپاتلرله ده گیز آراسنده کی بو مزروع اراضی باشقه یرلردن بورایه نقل ایدلش یکی بر طوپراقدر .

فی الحقیقه، اوزماندن بری شرقی آوروپاده یپ یکی برمدکت بیتمش، چیقمشدر. اسکی (میرجه آ) لرك و (استه - فانی) لرك طوپراغی، بو کونکی حر و مغرور رومانیا در که عرضاً و طولاً بویومه - یکی ایچون ارتقاءاً بویومکه مجبور اولمشدر (!) و کوندن کونه بویوپور . کنجلاک قوتی وضیا عطشی اونی عزمنده تقویه ایدیورلر . بوکون بر حدوددن دیکرینه، اگدن بویه، رومانیا، ای یاسلمش بر شبکه حدیده و منتظم بوللر، قالدیرملی شوسه لر قاپلایور . بویوللرزنکین، نامیه دار بلده لری و طوپراغمزك ثروتلرینی بوسکوردهن یوزلرجه فابریقه لری بربرینه باغلا یور .

اسکیدن طاغلر آراسنه کیزلنش اولان پایتختن [۱]

بوکون طونه اووایی اورتاسنده، و قتیله اساطیری (بوقور) چوبانك [۲] سورولرینی دولاشا یردینی یرلرده، معمور،

قادر و امین، تعدادسز سرایلرله مبنی در. بوکون محراب نور و ضیانك قاپولری آردینه قدر آچقدردر. درجه بدرجه خلق قوت آلیور . فیضکار و صلحکار مساعیه انتباه حاصل ایدیور .

بکرشده، بوندن سکسان سنه اول ایلاک رومنجه کیتابی چوجقلرك اله ویره ن (لازار) مکتبنك حقیرانه حجره لری قارشیشنده بوکون، معظم و حاکم دارالفنون سرائی یوکسه لیور. (الیاد) (میشل لوبراو) و (ژورژ لازار) ك هیکلری مرکوز بولونیور. بری خیالپور، بری قهرمان وبری استاد ! « اشته رومن تفاخری !

جغال اوغلی ۲۱ کانون اول - ۳۳۲

اسماعیل صبحی

[۱] اسکی رومانیاك پایتختی طاغلق حوالیده کاش (قورته آ دو آرکاش) قصبه سی ایدی .

حالا بو قصبه نك کلیسایی رومانیا ده یکتادز، رومن اعظمی بورایه دفن ایدلمکده در .

[۲] بکرشك اسمی رومنجه (Bucuresti) بوکوره شتی در. بوکله نك تام ترجمه سی (بلده سرور) در .

رومنلرك روایتنه کوره (بوقور) اسمنده برچوبان (دیموویچا) نه ری کنارنده حالا بواسنده آگیلان برکلیسا انشا ایتش و صوکره بوراده بکرش بنا قلنشدر . بو روایتنه اعتماد

ایدیلیرسه (بوکوره شتی) بوقورك شهری دیك اولور . حالا بکرشك آرمه سنده بو چوبان

مصوردر . دیگر بروایتنه کوره رومن رؤسای قدیمه شدن پره نس (میرجه آ) تورکلره قارشی

قازاندینی برغلبه دن مسروراً، برمرت شاتوسی بنا ایتدیرمش وبالا خره اوراده تأسس ایدن

شیمدیکي بلده یده بواسم علم اولمشدر .

مدنیت قدیمه احوال زراعیه سی تدقیقاتندن :

تاریخ زراعت قدیمه یه برنظر

اسکی مترقی ملتلر زراعته نصل تشویق اولندیلر ؟

هیچ شبهه یه یوقدرکه زراعت، انسانقله برابر دوغدی . بوکون انسانیتك مالک اولدینی آثار

عتیقه تاریخیه و آثار مکتوبه و غیر مکتوبه ، آبدات ، هیا کل ، خرابه لر - دهها عمومی بر تعبیرله - بتون انقاض و متروکات مدنیه اوزرنده اجرا ایدیلن تجربیات و تدقیقات تاریخیه زراعیه ، صنعتله برابر زراعت بشریه دن تحصیل ایدن موجودات و مصنوعات ابتدائیه نك زمان و مکان اعتباریله بک قدم اولدقلرینی اراثة ایدیورلر . مثلاً بوکون آراضی^۱ ناله نك اک عمیق طبقه لرنده و قتیله اجداد آدمینک کندی الریله بر شکل مخصوص و یردکلری کیک پارچه لرینه تصادف اولنیور .

بیر خسیه لر ، پالمیه لر ، قالیفورنیا چاملری ، صر سین ، ده فنه ، میشه آغاچلری آره لرنده یاشایان ، حیوانات حاضره ایله کلی فرقلری بولان بام باشقه بر « مجموعه حیوانات » دن ، مثلاً قالین دریلی جسم الجشه « ماستودوند » لر ، « دریو پی ته کوس » لر ، « هیپاریوم » لر ، « هیپوپوتام » لر ، شم دیک یار کیرلرک مرده جلیزی اولان جایی ایکی اوچ یارمقلی بار کیرلر ، شکل انسانی یه مشابه مایونلردن جوق صوکره کلن بشریت ، کندی زمان طفولیتی بر جوق یوزلرجه بیک سنه لک اک مدید بر ماضینک اعماق ظلمتی ایچنده ، محیط طبیعی^۲ خارجینک اظالم ، اکی امان مهاجمات و تأثیراتی آلتیده بر جوق بکالر ، ایدلر صرف ایدهرک کجیردی .

انسانلغک بیک درلو تحمل فرسا زجه تله پک یواس اوله رق آتدینی بو آدیملری کیزلین قازانلنی ، بوکون ازاله ایتک بزم ایچون محالدر . بو طبقی بر صبینک کندی اک کوچوکلک زماننده کی خاطرات معصومانه سنی صاقلایه ممسنه بکزر . چونکه انسانلر ، وحشت و جهالت یورونمش اولدقلری جهتله منشأ خاطراتلرینی ضایع ایتدیلر . فقط طاش [*] ، طوئج دورلرینی متعاقب کان ، (دمیور دوری) بزلی تاریخ زراعت اتمک ابتدای شفق لرینه طوعرو ایصال ایدیور .

تارلارک اکیله یکی زمانی ولو تخمیناً و تقریباً اولسون تعیین ایتک و تارلا زراعتنه عائد بعض خطوط تاریخیه بولق ایچون (کوللر سکائی) ایله بونلرک معاصری اولان (مونومان مه عالیتیک) محدثلرینه قدر کری یه کیتک لازمدر .

آراضینک ایشلتلمسی ، احتیاجاتک تولید ایتدیکی بر طاقم ملاحظات متوالیه و متسلسله نك بر نتیجه طبیعی سی اولدیغنه کوره آراضی بی ایشلته جک قدر زراعتله کسب انسیت ایدمین و یاخود هنوز اوقدر دوشونه مین اقوام ابتدائیه ایچون آغاچلرده کی میوه لری طویلامق ، اورمانلرده کی حیواناتی اولدیره رک « آوجیلق » ایتک بیوک بر فائده تأمین ایدیوردی .

آوجیلغک قواشیخی ملل قدیمه میاننده یونانیلر ، اک ایی تقدیر ایتدیلر . زراعتی فنیکه لیلردن آلهرق بالاخره بیوک بر مدنیتته نائل اولدیلر . یونانیلرک پک اساطیری اولان تاریخ زراعتلری ، قبریس حکمداری « کنیراس » نك کندی هیزی (میرا) ایله بیلیمیه رک زناسندن تولدایدن و عشق آله سی « زهره » نك بیله محبتنه مظهر اولان مشهور « آدونیس » ک مناقب صیادانه سیله مالا مالدر . بتون یونان میتولوژیسی موسی ایپی آوجیلغده بیوک بر شخصیت اوله رق طانیور . تأمل اولمیدرکه بر هیئت اجماعیه ، بر ملت ایچون اوزمانکی آوجیلق کی زراعتک اقدم اشکالنده بیله بیوک شخصیتلرک بیوک اهمیتلری ، بیوک تشویقلری کورولیوردی . مثلاً بر « آدونیس » قوجه بر ملتک روحنده هان آوجیلق حسننی اویاندیریوردی .

ذاتاً بتون تاریخ زراعت قدیمه تدقیقاتی کوستریبورکه اسکی مترقی ملتلر ، عصر حاضرک اک متمدن ملتلرنده اولدینی کی هر درلو شعبات و مسالک مدنیه بی تحت تأمینیه آلان علوم و فنونده بیوک داهیلر ، عالمر ، شاعرلر ، یتشدر مشلر و انجق بوسایه ده اظوغرو ، اکیضناک یوللری بولشلردی .

[*] انکلتروده اجرا ایدیلن بر حفریاتده چاققی طاشندن معمول تارلا چاپالری بولمشدر .

مثلاً « هومر » دن اول یاشایان یونان قدیم شاعری « هزیود = Hésiode » جفتجیلرک روخنه بیوک بر عشق زراعی اویاندره جق اک مونس ، اک بلیغ بر لسانله : « اک قوتلی بر صابانک اوق دهفته و قره آغاجدن ، دیشلری میسه دن ، صافی ده پیرنالدن اولمیدر » دیه رک جفتجیلره نصیحت ویریوردی .

شوراسی شایان دقتدرکه یونانیلره بونصیحتلری ویرنلر اوافق بر متخصص یاخود بر معلم دکلدی . بتون بیوک بر ملنک روخنه ، معنویاتنه خطاب ایدیه بیله جک قدر معظم بر دهاء علم و ادبه مالک اولان (هزیود) یاخود (ویرژیل) کبی جداً بیوک آدملردی .

حقیقه « ویرژیل » ، یونان قدیم حیات زراعیه سنده تشویقات زراعیه نقطه نظرندن بیوک بر رول اوینادی . چونکه (ژه اورژیک georgiques) تسمیه ایتدیکی اثری اوزمان اکمهم ، اک مفید معلومات زراعیه بی احتوا ایدن منظوم زراعت شرقیلرینی ده احتوا ایدیوردی . (ژه اورژیک) بر زراعت کتابی ، جلدی دکل بلکه بتون یونان ملتی ، کویلولری ایچون بر داستان ، بلکه ده بر انجیل زراعتدی . کورولیورکه یونانیلرک ادبیات اساطیری و خیالیله برابری دیگر طرفدن حقیقی برده ادبیات زراعیه لری واردی . او ادبیات زراعیه که یونانیلره اولانجه بلاغیله بتون رومانک تارلا شرقیلرینی ترنم ایدیور ، زراعت تابلولرینی تصویر ایدیوردی .

بوکون عمومیت اعتباریله آوروپا ترقیات زراعیه سنه اساس اولان لاتین زراعتنه کیریلر جک اولسه اوراده دخی « قولومهل » ، « پالادیوس » کبی اعظم زراعیونه تصادف اولنور .

« پالادیوس » ، شایان خیرت عد اولنه جق بر قدرت ادبی و علمی ایل « دوروستیکا » سنی وجوده کتیردی . بو ، اون درت بیوک جلددن عبارت بیوک بر نوع (مه زون روستیک) ایدی . پالادیوس ، بو اثر جسم زراعیسنک برنجی جلدینی اک مفید معلومات و قواعد اساسیه زراعیه ، ایکنجیسی ایه سراپا منظوم اوله رق (آشیلر) ه حصر ایتدی . دیگر اون ایکی جلدندن بهرینی ده بر رایه تخصیص ایدرک بو صورتله بتون شهر سنویه ده یا پلسی ایجاب ایدن عملیات زراعیه بی یکان ، یکان شرح و تفصیل ایل زراعتک بوکونکی ترقیاتنه بیله منشأ اولان علمی ، مهم بعض اساسلرینی قوردی . دیگر طرفدن رومالیلرده اوچ بیوک جلددن مرکب مهم بر اثر زراعی وجوده کتیرن (واررون =

Varron) ، قارطاجالیلرده ماغون ، عربلرده ایه « خزینة الزراعة » و کتاب الفلاحه « مؤلفی « ابن العوام » کبی فحول زراعیون یتشدی . بوکبی اعظم دن محروم اولان بعض مللرده ایه شخصلری پک مقدس عد ایدلن حکمدارلر بیوک تشبیلرله بیوک روللر اوینادیلر . مثلاً اثوریلرده حکمدارلر یوکسک تپه لر اوزرینه قنالر انشاسنی بر وظیفه مقدسه عد ایتدیلر . چین حکمدارلری ده هر سنه ایلک بهار یورطیلرنده بر آلائی والا ایل تارلالره کیده رک کوشدن معمول بر صابانله چفت سوردیلر . اندلس ده « کرک خلیفه و کرک وکلا ، ولایه ، وزرا ، رؤسا اللریله صابان سورمکی کندیلرینه مابه الافتخار عد ایتدیلر » [**] بو صورتله کندی ملتیرنک معنویاتنه زراعت قارشنی بیوک بر میلان اویاندریدیلر .

خلاصه شو تدقیقات و معلومات تاریخیه دنده ا کلاشیلیورکه هر خصوصده اولدینی کبی فلاحته دخی بر ملنک ایچنده هر درلو اکابرک ، اصاغر امته پیشوا اوله سنک - تشویقات زراعیه - نقطه نظرندن بیوک بر اهمیتی واردی .

زراعت متخصصی

هواد رومی

[**] اندلس تاریخی (ضیا پاشا) .